

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

P. 12. Legum interpretatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

tenti : licere etiam tibi petere cum multis docet Thom. Sanchez, & Dicastillo de Iust. lib. 2. Tract. 2. disp. 5. d. 8. n. 221. & Diana p. 3. tr. 3. resol. 15. citans 8. Authores valde probatos.

P. XI. Dubius de Legis Iustitia.

IN dubio de Legis Iustitia subditus ei parere tenetur. Quia legislator possidet Jus præcipiendi ; à quo subditus per solum istiusmodi dubium non probat se esse exemptum. Quod verum esse, etiamsi contra legis iustitiam occurrant etiam rationes probabiles, docet *Suar. cum pluribus.*

P. XII. Legum interpretatio.

IN legum interpretatione, odia sunt restringenda, favores ampliandi : *Reg. juris* 15. Hoc est, quæ odiosa & pænalia sunt, non debent extendi ultra proprium & rigidum verborum sensum : fecus, quando leges gratiam aliquam largiuntur, & dubitatur de aliquo an verbis legis comprehendatur, judicandum est potius comprehendi. Præsumitur enim legislator ad favores quam ad pænas esse propensior. Hinc in dubio an censuræ verba te comprehendant, judicandum est non comprehendere.

Ad hæc Principia revocari possunt variae juris utriusque Regulæ, quas circa finem hujus 3. partis simul collectas adduco.

Reliqua

Reliqua Principia notiora de legis aut præcepti obligatione.

Lex à præcepto distinguitur, quod lex definiatur, Recta agendorum ratio, à publica potestate communitati denunciata, cum voluntate eam perpetuo obligandi: Præceptum verò sive mandatum tendat tantum ad personas singulas, & cum illis extingui soleat.

Lex ut obliget debet esse honesta, iusta, possibilis, pro communi utilitate lata, constans ac perpetua.

Potestas Legis obligationem tollendi illius est, cujus est legem instituere: ut legislator, & illius in eadem potestate successor.

Tollitur etiam obligatio legis humanæ, per consuetudinem legitimè præscriptam in ea non observanda. Præscriptio illa compleri solet per decem annos in lege civili, per quadraginta in lege Ecclesiastica recepta.

Ut lex sub mortali obliget, requiritur ad hoc intentio legislatoris, & materiæ capacitas. Hinc fit ut legislator possit rem gravem sub levi culpa præcipere.

Lege humanâ non censentur per se præcipi aut prohiberi actus merè interni: sed tantum quando actus internus requiritur ut externus humano modo procedat. Inde fit ut dum hæresis anathemati subjicitur, non censetur comprehendendi hæresis merè interna, sive quæ non prodit in ullum actum externum.

Finis sive intentio præcepti non cadit sub præceptum. Hinc etsi jejunium præcipiatur ad macerationem corporis, satisfit tamen præcepto quamvis ex jejunio nulla corporis maceratio sequatur.

Qui

Qui ob solum metum opus præceptum exequitur censetur tamen præcepto satisfacere. Ut si servus piger adigatur ad sacrum die festo audiendum, aliàs non auditurus.

Lex in præsumptione fundata cessat obligare, si de contraria veritate postea constet. Quia præsumptio cedit veritati. Fundatur autem lex illa in præsumptione, cujus formale motivum & conditio intrinseca est præsumptio de alicujus rei veritate. Ut si lex instituat ad evitandum aliquod malum, cujus periculum nullum esse, aut fore deprehenditur.

Leges positivæ ordinariè non obligant cum periculo vitæ, mutilationis, gravis infamiæ, aut gravis jacturæ bonorum temporalium. Hinc in tali periculo non obligamur ad præceptum jejunii Ecclesiastici, ad sacrum in die festo, ad confessionis integritatem &c.

Dixi, ordinariè; nempe nisi ex neglectu legis majus Reipublicæ incommodum timeatur, quàm æstimari debeat periculum aut jactura privata. Item, nisi transgressio legis cessura sit in contemptum potestatis legislatricis, aut Fidei, aut Religionis detrimentum. Quia ubi hæc concurrunt ipsa lex naturæ exigit ut legis positivæ observatio damno proprio præferatur. Hinc, non obstante gravi periculo, illicita est comestio carnis die jejunii, si in præcepti Ecclesiastici, aut Religionis contemptum illa postuletur. Ex quibus principiis facile alia plurima in particulari deduces.

De iis quæ ex Metu fiunt.

Metus alius est justè incussus, alius injustè. Item, Alius est metus cadens in virum constantem,

stantem, qui etiam dicitur gravis, & probabilis; qualis est metus mortis, magni cruciatus, exilii, diuturni carceris, gravis infamiae, amissionis magnae partis bonorum aut fortunarum, aut aliorum his æquivalentium. Alius est metus cadens in virum non constantem, qui dicitur levis, & vanus metus, utpote qui oritur ex levioribus causis, consideratâ simul personae qualitate, sexu, ætate &c. ex cuius dispositione & imbecillitate metus potest judicari gravior, qui in aliis meritò levior censetur.

Ad evitandum culpam formalem nullus metus censetur justus aut cadens in virum constantem, si propter illum aliquis in peccatum etiam veniale consentiat: sed sæpe in ordine ad evitandam obligationem ex promissione, aut contractu excusat metus cadens in virum constantem. Ut si quis ob talem metum, debitum incipienti remittat, aut illi promittat matrimonium.

Metus non tollit voluntarium: quia non solet tollere considerationem malitiæ, aut honestatis rei agenda aut omittendæ: minuit tamen peccati malitiam, & pœnam: quia minuit in agendo libertatem.

Vis & coactio propriè & simpliciter dicta quæ membris exterioribus infertur, tollit ab illis actionibus omne voluntarium, omnemque culpam: & sic Patres dicunt per violentiam stupri animam nequaquam maculari.

Contractus & promissiones ex metu qui ab extrinseco incussus non fuit, sed tantum ab intrinseco conceptus, omni jure valere censentur: ut si spondeas Religionem profiteri, ut decretum jure mortis supplicium, vel in mari naufragium effugias, sponsione illâ obligaris.

Pro-

Promissiones verò & contractus directè extorti per metum gravem ab extrinseco proveniente, valent quidem jure naturali & civili, cum in illis non desit consensus absolutus: attamen secundum æquitatem arbitrio metum passum rescindi possunt. Unde si latroni gravem metum ad hoc incutienti pecuniam, aut equum promittas, potes à promisso liberari.

P. XIII. Metus in violatione præcepti negativi.

Nullus metus excusat à violatione præcepti naturalis negativi prohibentis rem intrinsicè malam. Hinc ob metum mortis non licet unquam mentiri; aut aliquo signo fidem negare. Repugnat enim rem esse intrinsicè malam, id est, à malitia inseparabilem, si possit in aliqua circumstantia honestari.

P. XIV. Metus in violatione præcepti positivi.

Metus gravis sæpè excusat à præcepto positivo tam divino, quam humano.

Hinc cum periculo vitæ, aut gravis infamiæ, non teneris observare integritatem Confessionis, aut explere votum, aut succurrere proximo in extrema necessitate corporali.

Verùm in extrema necessitate spirituali non obstante mortis metu, teneris v. g. baptizare infantem certò moriturum, aut absolvere peccatorem moribundum, quando constat aliã viã non posse juvari. Ad hæc tenetur etiam in gravi necessitate Parochus, cui ea cura ex officio incumbit.

P. XV.